

Pilosella officinarum

Foto: Peter Hellings

Nomenclatuur/etymologie

De correcte wetenschappelijke naam is *Pilosella officinarum* F.W.Schultz & Sch.Bip. De plant is algemeen bekend onder de Nederlandse naam Muizenoor. Vroeger stond de soort in de literatuur bekend als *Hieracium pilosella* L., en deze naam wordt nog steeds vaak als synoniem gebruikt. De geslachtsnaam *Pilosella* is afgeleid van het Latijnse *pilosus*, wat 'behaard' of 'viltig' betekent, en verwijst naar de dicht behaarde bladeren. De soortaanduiding *officinarum* is afkomstig van het Latijnse *officina* (apotheek of werkplaats) en duidt aan dat de plant van oudsher werd gebruikt voor medicinale doeleinden.

Taxonomie

Pilosella officinarum behoort tot de composietenfamilie (*Asteraceae*). De soort is polyploïd en reproduceert vaak apomictisch (ongeslachtelijk via zaad), wat resulteert in een complex van honderden stabiele, maar zeer kleine variëteiten en ondersoorten.

- Rijk: *Plantae*
- Clade: *Angiospermae*
- Orde: *Asterales*
- Familie: *Asteraceae*
- Geslacht: *Pilosella*
- Soort: *Pilosella officinarum*

Synoniemen

Het meest gebruikelijke synoniem, dat veelvuldig wordt aangetroffen in zowel wetenschappelijke als tuinliteratuur, is *Hieracium pilosella* L. Andere synoniemen zijn onder meer de vele ondersoorten en variëteiten die in het verleden binnen *Hieracium pilosella* werden beschreven, zoals *Hieracium pilosella* subsp. *linearilanceum*, *Hieracium pilosella* subsp. *minutissimum*, en *Hieracium pilosella* subsp. *obscurisquamum*.

Variëteiten en cultivars

Pilosella officinarum is een zeer variabele soort, met dozens aan ondersoorten en honderden variëteiten en vormen, voornamelijk als gevolg van apomixie en hybridisatie met verwante *Pilosella*-soorten (zoals *Pilosella aurantiaca*). Echter, in de siertuin worden zelden specifieke cultivars onder deze naam verkocht, maar eerder de botanische soort zelf. De vele variëteiten hebben meestal zeer subtiele botanische verschillen die voor de gemiddelde tuinier niet relevant zijn. De focus ligt bij deze plant op de soort en niet op benoemde cultivars.

Familie

De plant maakt deel uit van de familie *Asteraceae*, de Composietenfamilie, ook wel de madeliefjesfamilie genoemd.

Hoogte

Pilosella officinarum is een lage, bodembedekkende vaste plant. De bladrozetten blijven zeer laag, dicht bij de grond. De bloemstengels, die meestal slechts één bloemhoofdje dragen, worden maximaal 10 tot 30 centimeter hoog.

Bloemkleur

De plant produceert enkelvoudige, madelief-achtige bloemhoofdjes. De lintbloemen zijn citroengeel tot zwavelgeel. Vaak zijn de buitenste lintbloemen aan de onderzijde lichtrood gestreept, wat een roodachtige tint geeft aan de knoppen.

Bladkleur

De bladeren zijn spatelvormig, liggen in een basale rozet en zijn aan de bovenzijde groen. De onderzijde is lichter van kleur, bedekt met dichte, viltige, witte haren, wat leidt tot de Nederlandse naam Muizenoor. Ook de stengels en uitlopers zijn voorzien van lange, witte haren.

Bloeiperiode

De bloeiperiode is bijzonder lang en uitgestrekt. *Pilosella officinarum* bloeit van de lente tot ver in de herfst, doorgaans van mei tot en met september, en kan bij goed beheer (uitgebloeide bloemen verwijderen) soms bloeien tot november.

Standplaats

De plant is een pioniersoort en gedijt op schrale, droge, en arme bodems. Hij prefereert een zonnige plek, maar verdraagt lichte schaduw. De grond moet goed doorlatend zijn en kan variëren van zand- en leemgrond tot zure zand- en veengronden, en zelfs kalkhellingen.

Herkomst

Pilosella officinarum is inheems in een groot deel van Europa en Noord-Azië. In Nederland en België wordt de plant als inheems beschouwd en komt hij algemeen voor op schrale graslanden en heidevelden.

Soort gewas

Het is een langlevende, overblijvende, kruidachtige plant (*herbaceous perennial*). De plant groeit bodembedekkend en vormt dichte matten of plakaten door zijn vermogen om bovengrondse uitlopers (*stolonen*) te vormen.

Vermeerderingswijze

De belangrijkste vermeerderingswijze is vegetatief door middel van bovengrondse uitlopers, die nieuwe bladrozetten vormen en wortelen, waardoor de plant snel en efficiënt dichte matten kan vormen. Voortplanting vindt ook plaats via zaad, dat windverspreid wordt en vaak ongeslachtelijk (*apomictisch*) tot ontwikkeling komt.

Klimaatzone

Muizenoor is een zeer winterharde plant, geschikt voor de gematigde klimaatzones. De plant wordt vaak vermeld als winterhard in USDA hardheidszone 4 tot 8.

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Insecten

Pilosella officinarum is een uitstekende dracht- en waardplant. Het is een belangrijke nectar- en stuifmeelbron voor een breed scala aan insecten, waaronder hommels, vlinders, zweefvliegen en diverse soorten wilde bijen, zoals de kleine en grote roetbij, pluimvoetbij en Texelse zandbij. Het is de waardplant voor onder andere de veldparelmoervlinder.

Bronvermelding

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:330035-2>

<https://wilde-planten.nl/muizenoor.htm>

<https://www.cruydhoeck.nl/muizenoor-pilosella-officinarum>

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Muizenoor>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Pilosella</i> (behaard/viltig); <i>officinarum</i> (geneeskrachtig/apotheek). Nederlandse naam: Muizenoor.
Taxonomie	<i>Rijk: Plantae, Orde: Asterales, Familie: Asteraceae, Geslacht: Pilosella, Soort: Pilosella officinarum</i>
Synoniemen	<i>Hieracium pilosella</i> L., en honderden subtiele ondersoorten/variëteiten.
Variëteiten en cultivars	Geen algemeen bekende cultivars; de botanische soort wordt gebruikt.
Familie	<i>Asteraceae</i> (Composietenfamilie).
Hoogte	10 tot 30 centimeter.
Bloemkleur	Citroengeel tot zwavelgeel, vaak met rode streep aan de buitenkant van de lintbloemen.
Bladkleur	Groen (bovenzijde), witviltig (onderzijde), behaard.
Bloeiperiode	Mei tot en met september (soms november).
Standplaats	Volle zon; schrale, droge, goed doorlatende, arme zand- of leemgrond.
Herkomst	Europa en Noord-Azië (inheems in Nederland).
Soort gewas	Overblijvende, kruidachtige plant (<i>herbaceous perennial</i>), bodembedekker.
Vermeerderingswijze	Bovengrondse uitlopers (<i>stolonen</i>), zaad (vaak apomictisch).
Klimaatzone	USDA zone 4 tot 8.
Insecten	Trekt bijen, hommels, vlinders (o.a. veldparelmoervlinder) en zweefvliegen aan.

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>